NIEUWS UIT
ISRAEL
December 2018 / 5779
Nr. 12

RODE KOE

Is een van de belangrijkste voorwaarden voor de Joodse tempeldienst eindelijk ontdekt?

JODENDOM
De stam Manasse keert terug

ISRAËL IN DE EINDTIJD

בית שלום
HOIS-SHALOM

Israëlkalender 2019

Men kan niet genoeg krijgen van de spectaculaire beelden uit het Heilige Land. Tevens een kort, toepasselijk woord uit de Bijbel. Een prachtig geschenk, waarmee u uzelf en anderen een heel jaar lang plezier doet.

formaat: 41,5 x 29,5 cm , bestel-nr. 348180, **EUR 10,00**

Abonneer u op ons blad Nieuws uit Israël

Op onze tijdschriften kunt u zich uitsluitend via een machtiging op basis van een vrijwillige gift van min. € 16,00 per tijdschrift (tegen kostprijs) of een hoger bedrag, per jaar abonneren.
We vertrouwen op uw begrip hiervoor.
Uiteraard hebben wij ook een digitale versie die u elke maand gratis per e-mail kunt ontvangen.

Bent u geinteresseerd, bel ons dan: 0343 477288 of schrijf een mailtje: info@middernachtsroep.nl

GELIEFDE VRIENDEN VAN ISRAËL

Het Joodse Chanoeka feest, dat in december valt, begint volgens de Joodse kalender op 25 kislev en duurt acht dagen. Men viert het ter herinnering aan de herinwijding van de tempel in het jaar 164 v.Chr.. Drie jaar eerder was de tempel door de Seleuciden, die destijds over het land Israël heersten, geschonden doordat ze een varken op het altaar hadden geofferd. De Seleuciden probeerden de Joden de hellenistische cultuur op te dringen. En er waren onder de Joden ook voorstanders van de hellenisering, zelfs hogepriesters.

Toen de Seleuciden daarop probeerden de besnijding en het houden van de sabbat te verbieden, kwam er gewapend verzet. In het boek 1 Makkabeeën 2:15–28 wordt ons verteld dat priester Mattatias zich verzette tegen de eis om aan heidense afgoden te offeren door een Jood die dat wel deed, samen met een regeringsambtenaar van de Seleuciden te doden. Daarop vluchtte hij met zijn vijf zoons en andere gelijkgezinden naar de woestijn van Judea, vanwaar zij de verzetsstrijd leverden.

Je kunt zeggen dat God achter deze aanvankelijk onmogelijk lijkende strijd stond, zodat drie jaar later de tempel in Jeruzalem opnieuw kon worden ingewijd.

Volgens de bijbelse voorschriften moet iets was verontreinigd is, zeven dagen lang gereinigd worden. Dan is het op de achtste dag weer rein.

De Chanoeka kandelaar is een symbool geworden voor wat er destijds is gebeurd. De acht lampen op de Chanoeka kandelaar staan voor de acht dagen. De negende lamp is de zogenaamde *shamash* of dienaar. Deze bleef branden om daarmee de andere acht aan te kunnen steken; vroeger had men immers geen lucifers. Een andere traditie vermeldt dat de negende lamp, die altijd hoger is dan de andere acht, voor het kruikje met heilige olie staat dat bij het opruimen van de tempel gevonden zou zijn. Volgens de overlevering was de olie, die eigenlijk slechts voor één dag voldoende was, op wonderlijke wijze voldoende voor acht dagen, totdat men weer nieuwe heilige olie had gereed gemaakt. Opmerkelijk genoeg vind je van dit wonder echter geen woord in de twee boeken van de Makkabeeën.

Het Chanoeka feest is geen heilig feest, zoals bijvoorbeeld het Loofhuttenfeest. Daarvan zijn de eerste en de laatste dag heilige feestdagen, waarvoor dezelfde strenge voorschriften gelden als voor de sabbat. Het is dus meer een volksfeest en tegenwoordig een feestdag voor de kinderen, die dan vrij hebben van school.

Macht corrumpeert, zegt een spreekwoord. Dat is later ook met de Makkabeeën gebeurd. Ze maakten zichzelf tot hogepriesters en koningen in één persoon, wat hun volgens veel mensen niet toekwam, waardoor er onder het volk oppositie ontstond. En uit deze oppositie, zo verklaren sommigen, is de beweging van de Essenen ontstaan, die we van de Dode Zee rollen uit Qumran kennen.

Er zit echter nog een aspect aan de hele geschiedenis. Als de poging om het Joodse volk en de tempel in Jeruzalem door de hellenistische cultuur te verwoesten was gelukt, hadden de beloften over de komst van de Messias naar Zijn volk en Zijn tempel niet in vervulling kunnen gaan. Daarom kunnen we zeggen dat God achter de strijd van de Makkabeeën stond, opdat de omstandigheden die voor de komst van de Messias noodzakelijk waren, in stand bleven. Pas nadat Jezus, de Zoon van God, gekomen was en alles vervuld had wat er van Hem geschreven staat, werden de tempel en de stad Jeruzalem verwoest, zoals God in Daniël 9:26 had voorzegd.

Altijd weer gefascineerd dat God in het verleden en tot op de dag van vandaag zo over Zijn Woord gewaakt heeft om het te vervullen, groet u hartelijk met shalom, Uw

4 **COVERSTORY**: Is een van de belangrijkste voorwaarden voor de Joodse tempeldienst eindelijk ontdekt?

POLITIEK

6 Korte berichten

6 Hoe zou Gaza er zonder terreur uitzien?

8 Er komen verkiezingen

9 "De Palestijnen hebben geen kans gemist om kansen te missen"

10 Voor altijd Jeruzalem?

11 Israëls trouwe bondengenoot

12 Spanje forceert erkenning van Palestina door EU

MAATSCHAPPIJ

12 Korte berichten

14 Israël speelt voor Arabieren secundaire rol

16 Terugkeer van de stam Manasse

17 Wat doet Ruslands opperrabbijn in Teheran?

WETENSCHAP

24 Korte berichten

19 Israël in de App Store van Apple

20 Vroege herkenning

21 **BIJBEL**: Israël, een heel bijzonder volk
Deel 31: Israël in de eindtijd

COVERSTORY

Is een van de belangrijkste voorwaarden voor de

JOODSE TEMPELDIENST

eindelijk ontdekt?

Een onlangs in Israël geboren rode koe doet de religieuze en Messiaanse verwachtingen die zich aan de halacha (de Joodse religieuze wetgeving) en aan de filosoof en rabbijn Rambam oriënteren, hoog oplopen.

Voor het eerst sinds de dagen van de tweede tempel, sinds het jaar 70, doet zich weer de halachische mogelijkheid voor om de tempeldienst ook heel praktisch in overeenstemming met alle reinheidsgeboden uit de oudheid weer te hervatten. Een heel bijzonder gebeuren heeft dit perspectief geopend. Volgens de halacha moet een rode koe volledig tot as verbrand worden, die men dan met water dient te mengen. Alleen met dit reinigingswater kan men Joden die in de tempel dienst moeten doen, maar al of niet indirect met doden, of met graven en kerkhoven in aanraking zijn geweest en dus ritueel onrein zijn, weer reinigen en rein verklaren voor de tempeldienst. Derhalve dient voor een hervatting van de tempeldienst (waar de *cohanim*, de leden van de priesterkaste, in eerste instantie verantwoordelijk voor zijn) allereerst dit mengsel vervaardigd te worden.

In de Tora (de vijf boeken van Mozes) en in de Talmoed staan er strenge regels voor opgesteld, zowel over de vervaardiging van dit mengsel als over de herkomst, de kwaliteit en de manier waarop de koe wordt grootgebracht. Tot dusver, zo getuigen de Joodse geschriften, heeft men dit aswater in de hele geschiedenis pas uit negen koeien kunnen vervaardigen. De eerste koe dateerde uit de tijd van Mozes. De negende en laatste koe is in het jaar 59 verbrand, onder leiding van de destijds onder koning Agrippa II dienende opperpriester.

De geboorte van een rode koe, waar men nu over kan berichten, heeft te maken met een bijzonder project waarin het Tempelinstituut in Jeruzalem veel energie en enorme geldbedragen heeft geïnvesteerd. In het kader van dit project zijn er ongeveer 500 roodachtige koeien van het ras Angus uit de Amerikaanse staat Nebraska geïmporteerd. Deze koeien zijn over verschillende boerderijen verdeeld en daarna kunstmatig bevrucht. In een door het Tempelinstituut uitgegeven mededeling staat dat het vrouwelijke kalfje dat enkele maanden geleden is geboren, “een gepaste kandidate is voor de status van een rode koe”. Na een grondig onderzoek door bijzonder gespecialiseerde rabbijnen is het kalfje tot deze status verheven. Men moet er zeker van kunnen zijn dat alle haren van het vel inderdaad rood zijn. Mocht het vel van dit kalfje tot aan het einde van zijn tweede levensjaar volledig rood blijven, dan is het geschikt voor het bereiden van het aswater. Dan zou dit inderdaad de tiende rode koe zijn in de geschiedenis van het Jodendom, de eerste rode koe die na 2000 jaar “de verwachtingen vervult dat we kunnen terugkeren naar de bijbelse reinheidswetten”.

Onder Joden die de komst van de Messias tegemoet zien, zorgde het nieuws over de geboorte van een rode koe voor veel opzien. Een van de befaamdste Joodse godsdienstgeleerden ooit, rabbi Moshe ben Maimon, kortweg de Rambam genoemd (veel mensen kennen hem slechts als Maimonides), legde in de 12de eeuw in zijn waarschijnlijk meest bekende werk Mishne Tora vast dat het verbranden van de tiende koe aan de “heel spoedig komende Messias” is voorbehouden.

Het Tempelinstituut in Jeruzalem is in 1987 opgericht en houdt zich bezig met de opbouw en inrichting van de derde tempel in de heilige stad. Ter voorbereiding op de bouw van de derde tempel zijn er in opdracht van dit instituut rituele voorwerpen en instrumenten gemaakt, precies volgens de uit de oudheid bekende gegevens. Woordvoerder Haim Richman van het instituut noemde het weer in het bezit komen van de as van een rode koe een “goddelijke doelstelling”. De mogelijkheid om priesters opnieuw het reinigingsgebod volgens de voorschriften uit de oudheid te laten ondergaan “is de eerste fase van de tempelbouw. Al 2000 jaar lang treuren we … maar we hebben onze toekomst in de hand.”

Zwi Lidar

EX-PREMIER JORDANIË ZOU “HAIFA INNEMEN”

Hij noemde zichzelf een man met een “vredesmentaliteit”. Abdelsalam al-Majali is arts van beroep. Zoals zoveel Jordaniërs heeft hij in het buitenland gestudeerd: in Syrië en in Groot-Brittannië. Daarna diende hij zijn land als legerarts en werd in 1969 minister van Volksgezondheid. Toen al-Majali tussen 1993 en 1995 premier van het Hasjemitische koninkrijk was, werd het vredesverdrag met Israël gesloten. Onlangs verdedigde hij dit verdrag en toonde zich er bijzonder trots op dat zijn land dankzij deze overeenkomst op belangrijke terreinen vooruitgang heeft geboekt en in Israel een nuttige partner aan zijn zijde heeft. Toch bood hij ook een blik in een andere mentaliteit, die je in het Midden-Oosten echt niet zo zelden tegenkomt: “Zolang je niet over een andere macht beschikt, is vrede de enige optie. (…) Maar zouden we ooit de militaire macht hebben, zouden we Haifa dan aan hen [de Israëli’s] overlaten? We zouden Haifa innemen.“ Daaraan, zo vond hij, zou ook een bestaand vredesverdrag niets veranderen. *AN*■

ISRAËLISCHE BOEREN BIJ HET INTERNATIONAAL GERECHTSHOF

Israël geloofde tussendoor dat de situatie wel weer zou kalmeren. Maar tenslotte gaat er sinds het voorjaar van 2018 bijna geen dag voorbij zonder brandstichting door een brandvlieger uit de Gazastrook. En men heeft allang niet meer alleen met brandbare stoffen en lonten te maken, want er komen op deze manier ook geïmproviseerde explosieven Israël binnen. Israëls boeren in de buurt van de Gazastrook lijden enorm veel schade: bijna 4000 ha landbouwgebied is in vlammen opgegaan. Ook flora en fauna lijden schade, zelfs in beschermde natuurgebieden. Intussen hebben enkele boeren een aanklacht ingediend in Den Haag. Een Israelisch juridisch adviescentrum heeft hem opgesteld, en 50.000 mensen hebben hem ondertekend. Ze willen ermee bereiken dat het Internationaal Strafhof een onderzoek gaat instellen naar oorlogsmisdaden door de verantwoordelijke Hamas leiders. In de petitie wordt gezegd dat Hamas met deze en andere oorlogs- en terreurstrategieën "de statuten van Rome op eclatante wijze overtreedt" (deze statuten vormen de basis van de rechtspraak van het Strafhof). *AN*■

EUROPA KEERT ZICH MET NGO'S TEGEN ISRAËL

In Israël is men gaan letten op activiteiten van non-gouvernementele organisaties (ngo's) die het land niet goed gezind zijn. Dit betreft niet alleen Israëlische, maar ook buitenlandse ngo's. Ze hebben veelal gemeenschappelijk dat ze zogenaamd een humanitair doel nastreven, tegelijk echter bepaald geen apolitieke agenda hanteren. In Israël ervaren veel mensen dit als «Europa's oorlog tegen Israël», want juist de EU kent dergelijke ngo's soms gigantische bedragen toe. Buitenlandse en binnenlandse ngo's brengen bijvoorbeeld gevallen van het Israëlisch-Palestijnse conflict in de openbaarheid. Andere zoeken in Israëlische archieven naar "affaires en lijken", terwijl weer andere in toenemende mate de Israëlische rechtbanken erbij betrekken. Een organisatie die ngo's observeert, maakte bekend, dat alleen al het Noorse Comité voor Vluchtelingen tussen 2014 en 2016 ruim 4000 juridische processen bij Israëlische instanties had lopen (over land, woonrecht, verblijfsvergunningen enz.). Daarnaast bedacht het een Israëlische ngo met giften ter hoogte van 5,4 miljoen sjekel om aanklachten in te dienen bij het hooggerechtshof. Een commentaar daarop luidt: "De Europese regeringen en de EU zullen nooit toegeven dat ze op die manier aan het lamleggen of zelfs de vernietiging van de staat Israël zitten te peuteren. Ze blijven zich presenteren als vredelievend en humanitair, maar ondermijnen wel doelgericht een soeverein land en schenden het vigerende recht en minachten het internationaal recht." *AN*■

GRENSPOLITIEK

HOE ZOU GAZA ER ZONDER TERREUR UITZIEN?

Een videoclip vormt onderdeel van de psychologische oorlogvoering van Israël tegen Hamas. Hieronder volgt een blik op de nieuwste maatregelen van de afdeling Coördinatie van Regeringsactiviteiten in de Gebieden.

De Gazastrook is vast in handen van Hamas, die niet alleen in Israël, maar ook door andere landen van de internationale gemeenschap als een terreurorganisatie wordt beschouwd. De precaire situatie van de burgerbevolking in de Gazastrook is zich al enkele jaren aan het toespitsen, ook vanwege het wanbeheer van Hamas. De ruzie tussen Hamas en de Palestijnse Autoriteit draagt hij ook aan bij. Israëls hulpgeroep aan de wereld om voor de Gazastrook een soort Marshall plan te beginnen, stuit overwegend op dovemans oren. De wereld gaat zich liever te buiten aan verwijten tegen Israël. Tegelijk heeft Israel een groot probleem, omdat zich vanuit de Gazastrook een veelzijdige terreur tegen Israël en zijn burgerbevolking richt: diefstal en misbruik van humanitaire goederen, beschietingen met mortieren en raketten, terreurtunnels waaruit overvalcommando's tevoorschijn kunnen komen. Verder zijn er sinds het voorjaar van 2018 massale demonstraties aan de grens met Israël. Deze monden niet alleen uit in geweld, maar sturen ook vliegers en ballonnen met brandende lonten, giftige stoffen en zelfs explosieven door de lucht naar Israël. Heel wat deskundigen zijn van mening dat Hamas voor wat betreft de zich toespitsende humanitaire crisis in de Gazastrook op een nieuwe escalatie met Israël aanstuurt. En die dreigt maar al te gemakkelijk in een oorlog over te gaan.

Maar de Coordinator of Government Activities in the Territories (COGAT), de afdeling Coördinatie van de Israëlische Regeringsactiviteiten in de Gebieden, houdt zich niet alleen met de Gazastrook bezig. Deze afdeling, die onder het ministerie van Defensie ressorteert, voert de regeringsopdrachten uit in de gebieden van de Westbank die volledig onder het beheer van Israël vallen. Daarnaast coördineert men zaken met de PA. Na de terugtrekking van Israël uit de Gazastrook heeft men bij de grensovergang Erez een COGAT verbindingskantoor opgezet. Momenteel staat deze afdeling onder leiding van generaal Kamil Abu Rukun, een Druze uit Usfija bij Haifa. Zijn voorganger generaal-majoor Yoav Mordechai, die in 2014 werd benoemd en in maart 2018 zijn taak bij COGAT neerlegde, zette een jaar of twee geleden een Arabischtalige Facebook pagina op onder de naam al-Munnaseq (de coördinator), om rechtstreeks de dialoog met de Palestijnse bevolking aan te kunnen gaan. Deze Facebook pagina met zijn bijna 480.000 geregistreerde belangstellenden is bij lange na niet zo populair als de eveneens Arabischtalige Facebook pagina van Avichay Adaree, de woordvoerder van het Israëlische leger, die ruim 1,3 miljoen volgers heeft. Adaree geldt echter overwegend in de Arabische wereld als een kleine beroemdheid, terwijl het voor COGAT belangrijk is dat het daar gepubliceerde nieuws de bevolking op de Westbank en in de Gazastrook bereikt.

COGAT benut dit kanaal ook als platform voor psychologische oorlogvoering. Dat is ook tegen de PA, maar vooral tegen Hamas gericht. Berichten die beschamend zijn voor de leiders van Hamas worden openbaar gemaakt om de bevolking ervan te overtuigen met wat voor dubbele moraal Hamas heerst. Toen bijvoorbeeld bekend werd dat Hamas de echtbreuk van de neef van Hamas leider Yahya Sinwar verdoezelde, stond er op de aan de Palestijnse bevolking van de Gazastrook gerichte Facebook pagina van COGAT-Facebook: "De straf die de terreurorganisatie Hamas op echtbreuk heeft vastgesteld, is de dood door steniging. Gaat Ahmed Sinwar dus gestenigd worden? Zeker weten van niet, want hij staat gewoon te dicht bij de bovenlaag van de leiding van Hamas. En dan geldt het vigerende recht voor hem niet."

In de herfst van 2018 wendde de Facebook pagina van COGAT zich met een korte videoclip tot de bevolking van de Gazastrook. De ver buiten de grenzen van de Gazastrook bekend geworden clip brengt de bevolking onder ogen hoe de Gazastrook er zonder de heerschappij van Hamas zou kunnen uitzien. In het Arabisch stelt men de huidige status quo, die gekenmerkt wordt door een hoge werkloosheid, kapotte huizen, vier uur stroom per dag, levensmiddelentekorten en vervuild water, tegenover het tegendeel ervan: lege marktstanden tegenover moderne winkelcentra, vervallen straten tegenover groene parkzones, optochten van gewapende gemaskerden tegenover mensen aan het strand, die van hun vrijheid genieten. Aan het eind van de presentatie klinkt dan in de oren van de bewoners van de Gazastrook: "Deze dromen zijn te verwezenlijken. Dat ligt in jullie handen". *AN*■

BINNENLANDSE POLITIEK

ER KOMEN VERKIEZINGEN

Israël staat voor een verkiezingsjaar. Netanyahu, die momenteel als de vrijwel zekere winnaar wordt gezien, bepaalt de datum van de verkiezingen. Daarbij spelen politieke, diplomatieke en ook persoonlijke overwegingen een rol.

NETANYAHU BEVINDT ZICH OP EEN HOOGTEPUNT: HIJ GELDT ALS DE STERKSTE MAN VAN DE ISRAËLISCHE POLITIEK. DE GROOTSTE OPPOSITIEPARTIJ IS GESPLITST EN VERDEELD. VOORZITTER AVI GABAI IS ALLESBEHALVE EEN CHARISMATISCHE PERSOONLIJKHEID EN ZAL HET MOEILIJK KRIJGEN OM DE MASSA'S AAN TE SPREKEN DIE NETANYAHU HEEL GEMAKKELIJK MET ZICH MEE KRIJGT.

In Israël staan er voor 2019 verkiezingen voor de Knesset gepland. Sinds de opening van de parlementaire winterperiode op 15 oktober jl. valt te observeren dat de partijen en de parlementariërs naar de gunst van de kiezers dingen. De wet schrijft voor dat de verkiezingen voor de 21ste Knesset op 5 november 2019 gehouden moeten worden. Maar bij het schrijven van dit artikel waren er enkele voortekenen dat die datum wel eens naar voren geschoven kon worden. Er waren zelfs vermoedens te horen dat de verkiezingen wel al in januari of februari gehouden konden worden. Daarover beslist één man: de huidige premier en leider van de Likud partij Benjamin Netanyahu.

Er is op het moment geen reden om de verkiezingen te vervroegen. Netanyahu, die een uitstekende internationale faam geniet, bevindt zich op een hoogtepunt: hij geldt als de sterkste man van de Israelische politiek. De coalitie die hij heeft gevormd, beschikt over 66 van de 120 zetels en is dus als stabiel te beschouwen. Bovendien kun je deze coalitie ook heel homogeen noemen voor wat betreft de ideologische oriëntering van de deelnemende partijen, vooral als het om interne Israëlische onderwerpen gaat. Dat betekent vanzelfsprekend niet dat Netanyahu totaal geen politieke gevechten hoeft te leveren. Daar komen dan nog meer persoonlijk getinte gevechten bij, die evenals de politieke schermutselingen steeds heviger worden naarmate de verkiezingsdatum nadert. Geen van de zes aan deze regeringscoalitie deelnemende partijen heeft er belang bij de verkiezingen vervroegd te laten plaatsvinden. Tegelijkertijd bestaat er nauwelijks een oppositie. De 54 parlementariërs die niet tot de regeringscoalitie behoren en vier partijen vertegenwoordigen (plus een uit de coalitie vertrokken eenmansfractie), hebben nauwelijks meer met elkaar gemeen dan de wens Netanyahu als premier te wippen. De grootste oppositiepartij het Zionistische Kamp is gesplitst en verdeeld. Voorzitter Avi Gabai is allesbehalve een charismatische persoonlijkheid en zal het moeilijk krijgen om de massa's aan te spreken die Netanyahu heel gemakkelijk met zich mee krijgt. Ook bij Yesh Atid, de partij van Yair Lapid, die naar de functie van premier lonkt, is de gang eruit. Men schat de kans dat Lapid het voor elkaar kan krijgen om een regeringscoalitie samen te stellen op nul. Uit opiniepeilingen blijkt dat de meerderheid van de kiezers van mening is dat Netanyahu ook de volgende regering van Israël moet vormen.

Waarom zou Netanyahu dan op het hoogtepunt van zijn macht zijn eigen regeringsperiode met zes of zelfs negen maanden willen inkorten, alleen om daarna opnieuw als premier te regeren? De vraag stellen is hem beantwoorden. Als ervaren politicus weet Netanyahu dat het hoogtepunt wordt gevolgd door een val. Het jaar 2019 brengt het gevaar van militaire conflicten aan meerdere fronten tegelijk met zich mee. Bovendien valt te verwachten dat de Amerikanen met een vredesplan aan komen zetten. En dat gebeurt dan onder een president die als 'onberekenbaar' te beschrijven is en in staat is een "passende prijs" te eisen voor de door hem gerealiseerde verplaatsing van de Amerikaanse ambassade naar Jeruzalem. Het kan een jaar worden dat voor de Israelische premier, hoe populair hij ook mag zijn, enorme uitdagingen in zich bergt. Met het oog daarop wordt duidelijk dat Netanyahu meerdere goede redenen kan hebben om inderdaad vervroegde verkiezingen uit te schrijven: op het hoogtepunt de dynamiek ervan benutten en een doel proberen te bereiken dat hij niet verheelt. Onlangs kondigde hij aan dat hij het aantal zetels van Likud van 30 naar 40 wil uitbreiden. Dan zou het veel eenvoudiger voor hem worden om een regeringscoalitie te vormen. Hij zou veel minder afhankelijk zijn van de coalitiepartners, waarvan hij sommige bepaald niet kan lijden, zoals de partij HaBeit HaYehudi onder leiding van de huidige minister van Onderwijs Naftali Bennett. Maar zoals het er nu uitziet zal Netanyahu toch ook in de volgende regeringsperiode Israël wel de weg wijzen in overeenstemming met zijn wereldbeschouwing.

Er bestaat echter ook een mogelijkheid dat de verkiezingen niet vervroegd worden en pas in november 2019 plaatsvinden, zoals wettelijk voorgeschreven. Dat kan dan te maken hebben met aspecten die verband houden met het juridisch onderzoek naar de familie Netanyahu. Maar ook politieke aspecten kunnen hiervoor zorgen, want in het Midden-Oosten kan het blad zich heel snel wenden. Ook daarop (een omwenteling in het Midden-Oosten) heeft Netanyahu al gezinspeeld. Zeker is slechts één ding: de beslissing over het hoe en wat van de verkiezingen ligt uitsluitend in de hand van Netanyahu. *ZL* ■

CAMP DAVID AKKOORD

"DE PALESTIJNEN HEBBEN GEEN KANS GEMIST OM KANSEN TE MISSEN"

Sinds de akkoorden van Camp David zijn er 40 jaar verstreken. Israël heeft in het kader van de verschillende vredesgesprekken zeer royale voorstellen gedaan. Maar de Palestijnen hebben alle voorstellen van de hand gewezen.

DE PALESTIJNEN HEBBEN ALLE EISEN DIE IN DE LOOP VAN TIENTALLEN JAREN OP TAFEL ZIJN GELEGD, AFGEWEZEN. INTUSSEN ZIJN DE RANDVOORWAARDEN VERANDERD. DE ISRAËLI'S ZIJN VEEL ONTOEGEEFLIJKER GEWORDEN.

De akkoorden van Camp David van 1978, die door Israëls toenmalige premier Menachem Begin en de Egyptische president Anwar al-Sadat zijn ondertekend, leggen de principes vast voor een vrede tussen Israël en Egypte. Ze waren tegelijkertijd de sleutel van het langdurige en moeizame proces waarbinnen men pogingen deed om tot een verzoening tussen Israël en de Palestijnen te komen. De beide staatsmannen bespraken alle centrale aspecten van het conflict: grenzen, de status van Jeruzalem, nederzettingen, de regeling van veiligheidskwesties en politieke thema's. Omdat men het over de meeste onderwerpen niet eens kon worden, legde men vast dat deze uiteindelijk door een slotakkoord geregeld zouden worden. Elke partij kwam met een positiebepaling ten aanzien van Jeruzalem. Begin meende dat "Jeruzalem niet gedeeld wordt". Sadat meende: "Het Arabische Jeruzalem behoort onder een Arabische soevereiniteit te vallen".

Sindsdien zijn er in de verstreken veertig jaar tientallen voorstellen gedaan, plannen uitgewerkt en initiatieven ontwikkeld, allemaal met het doel tot een verzoening en een regeling te komen. Sommige voorstellen, die je gerust heel royaal kunt noemen, werden door Israël zelf ingebracht, of Israel accepteerde dergelijke voorstellen van de bemiddelaars, hoewel veel voorstellen in Israël zelf zeer omstreden waren. Toch brachten verschillende Israëlische premiers ze naar voren, zoals Ehud Barak, Ariel Sharon en Ehud Olmert. De vertegenwoordigers van de Palestijnen, aanvankelijk Yassir Arafat en daarna Mahmoud Abbas, besloten vrijwel altijd deze voorstellen niet aan te nemen. Het volgende overzicht verduidelijkt de voorstellen over allerlei onderdelen van het conflict die de Palestijnen zijn voorgelegd.

Grenzen: de onderhandelingen over de grenzen in het kader van de gesprekken van Camp David begonnen in 1978 op basis van een besluit van de Veiligheidsraad van de VN, dat Israël gebieden zal afstaan met als tegenprestatie vrede. De omvang van het af te staan dan wel terug te geven gebied werd niet vastgelegd. Bij de onderhandelingen van Camp David II in 2000, die onder auspiciën van Bill Clinton stonden en waaraan Ehud Barak en Yassir Arafat deelnamen, verklaarde Barak zich bereid om 90% van het grondgebied van de Westbank en de hele Gazastrook aan de Palestijnen af te staan. Arafat wimpelde het af. Bij een later initiatief verklaarde Israël zich bereid de stichting van een Palestijnse staat op grond van de grenzen van 1967 met een uitwisseling van gebieden te accepteren.

Jeruzalem: De uitgangspositie dat Jeruzalem niet gedeeld kan worden, veranderde in 1995 (in het kader van een overeenkomst tussen Mahmoud Abbas en de Israëlische onderhandelaar Yossi Beilin) in Israëls toestemming om de hoofdstad van de Palestijnse staat Al-Quds (de Arabische naam van Jeruzalem) te noemen. Deze zou de wijk Abu Dis omvatten. De rest van Jeruzalem zou verenigd blijven en op de Tempelberg mocht de Palestijnse vlag gehesen worden. Op de top in het Amerikaanse Annapolis in 2007 (beroepen op initiatief van George W. Bush jr.), waaraan Mahmoud Abbas, Ehud Olmert en vertegenwoordigers van een heel aantal landen deelnamen, ging Israël nog een stap verder en stelde voor volledig af te zien van zijn soevereiniteit over de Tempelberg, mits deze onder een speciale internationale controle kwam te staan. Hiermee ging het voorstel gepaard dat alle Joodse woonwijken onder Israëlisch beheer bleven, terwijl de Palestijnse buurten onder Palestijns beheer zouden komen.

Nederzettingen: na de principiële toezegging in het kader van de onderhandelingen in Oslo in 1993 over een terugtrekking (zonder er een omvang of cijfers over vast te leggen), stemde Israël er in 2000 en bij andere gelegenheden in toe dat slechts drie nederzettingengroepen (Ma'ale Adumim en de gordel rond Jeruzalem, Gush Etzion

en Ariel) onder Israëlische soevereiniteit zouden blijven. Als tegenprestatie voor deze gebieden kwam men overeen om aan de Palestijnen even grote gebieden uit verschillende grensregio's van Israël af te staan. Op de top in Annapolis in 2007 kwam men overeen aparte wegen aan te leggen om een verkeersverbinding tussen het Palestijnse gebied ten zuiden van de berg bij Hebron en de Gazastrook zonder Israëlische controleposten te creëren.

Veiligheid: Israël eiste aanvankelijk de controle over het Jordaandal en de bruggen over de Jordaan in het oosten. Uiteindelijk kwam men op de top van Annapolis met het volgende eindvoorstel: Palestina wordt een gedemilitariseerd land. Israël heeft het luchtruim onder controle. Over de veiligheid aan de grens langs de Jordaan waken NAVO- en Amerikaanse troepen.

Vluchtelingen: Israël heeft in de loop van al de tientallen jaren het recht op terugkeer van de Palestijnen van de hand gewezen. Op de top in Annapolis stemde het er echter mee in om in het kader van een symbolisch humanitair gebaar 5000 vluchtelingen in Israël op te nemen. In niet genotuleerde gesprekken zou duidelijk gemaakt zijn dat Israël het ook zou accepteren als de Palestijnen de terugkeer van twee of drie keer zo veel vluchtelingen zouden eisen.

Uiteindelijk hebben de Palestijnen alle eisen die in de loop van tientallen jaren op tafel zijn gelegd, afgewezen. Intussen zijn de randvoorwaarden veranderd. De Israeli's zijn veel ontoegeeflijker geworden. Binnen de rechts-conservatieve coalitie die momenteel aan de regering is, bestaat er een botte afwijzing van de tweestatenoplossing en allerlei toezeggingen. Tegenwoordig steunt de Amerikaanse regering de Israëlische posities over Jeruzalem, veiligheid en vluchtelingen. De Palestijnen lijken de laatste boot te hebben gemist. Israëls minister van Buitenlandse Zaken Abba Eban heeft dat al in de 60-er jaren in een andere context samengevat met de overigens best omstreden woorden: "Ze hebben geen kans gemist om een kans te missen". *ZL* ■

HOOFDSTAD

VOOR ALTIJD JERUZALEM?

Kan het besluit van de Amerikaanse president Trump om de ambassade naar Jeruzalem te verplaatsen door een andere regering weer ongedaan gemaakt worden? Sommigen geloven dat dit heel wel mogelijk is. De Amerikaanse ambassadeur in Israël, David Friedman, beweert dat dit gewoon onmogelijk is.

Enkele weken geleden kreeg de in Israël geaccrediteerde Amerikaanse ambassadeur David Friedman in een interview met de krant Israel HaYom (Israël vandaag) de vraag voorgelegd of het mogelijk is dat de president die Trump gaat opvolgen de ambassade weer naar Tel Aviv terug verplaatst. Ambassadeur Friedman was zeer verrast. "Ik geloof niet dat er een Amerikaans politicus is, van welke partij ook, die een lijn zal volgen die volkomen haaks op de gegeven werkelijkheid staat", zei hij.

Maar dat zo'n vraag überhaupt gesteld wordt, en dan nog wel door een journalist van een Israëlische krant die de regering Trump zeer goed gezind is, is wel een goede aanleiding om deze echt niet zo bizarre mogelijkheid in overweging te nemen. Zoals bekend is Trump een wankelmoedige president die veel conventies aan zijn laars lapt en ook bepaalde grenzen overschrijdt. Meteen aan het begin van zijn ambtsperiode begon hij veel besluiten, overeenkomsten en ook internationale verdragen die van voorgangers stamden, te wijzigen of zelfs nietig te verklaren en te annuleren. In een volkomen onvoorzien proces trad Trump plotseling met lovende woorden voor oude, bittere vijanden van de Verenigde Staten voor de microfoon. Tot hen behoorden Ruslands Poetin en Noord-Korea's heerser Kim Jong-Un, tot wie Trump ook nog eens een toenadering begon. In beide gevallen ondernam Trump deze stappen ten koste van oude bondgenoten: van de NAVO, ooit opgericht om Rusland tegen te houden, en van Zuid-Korea, waarvoor de nauwe vriendschapsbanden met de VS de enige bestaansgarantie is gezien het gevaar dat er van van Noord-Korea uitgaat. Bovendien annuleerde Trump de atoomdeal met Iran, die de regering van zijn voorganger had uitgewerkt. Zoals gebruikelijk bij Trump deed hij dat tegen de goede raad van anderen in, ook van die van de Europese Unie.

De verplaatsing van de Amerikaanse ambassade van Tel Aviv naar Jeruzalem is sinds 1995 door beide in het Amerikaanse Congres vertegenwoordigde partijen gesteund. Niettemin hebben sindsdien alle presidenten, van beide partijen, gebruik gemaakt van hun recht om de uitvoering van de besloten verplaatsing uit te stellen. Ze vreesden namelijk dat het tot spanningen in het Midden-Oosten zou leiden en dat een negatieve uitwerking zou hebben op het vredesproces met de Palestijnen. Trump negeerde de waarschuwingen van de Congresleden (de waarschuwingen kwamen overwegend van Democraten) en die uit kringen van de EU en kondigde op 6 december 2017 aan dat de Amerikaanse ambassade naar Jeruzalem verplaatst ging worden. Daarmee is dit ondanks de principiële instemming van het Congres een van die stappen die Trump in zijn eentje doorzette en die zeer omstreden zijn. De eenmansacties van Trump zijn al voor veel mensen aanleiding geweest om zijn oordeelsvermogen te betwijfelen.

In verband met deze aspecten zijn heel wat Amerikaanse politici alsook politiek commentatoren van mening dat een volgende Amerikaanse president heel wel kan overwegen de eigenmachtige en eigengereide besluiten van zijn voorganger Trump, die veel overeenkomsten buiten werking heeft gesteld, weer terug te draaien, waaronder de verplaatsing van de Amerikaanse ambassade naar Jeruzalem. Ambassadeur Friedman daarentegen blijft bij zijn mening. Voor hem is het gewoonweg onmogelijk: "Als een andere regering dit wil veranderen, moet zij eerst bepalen dat Jeruzalem niet de hoofdstad van Israël is. Ik geloof dat zoiets nog veel meer controverses zal oproepen dat wat Trump heeft uitgevoerd." *ZL* ■

TSJECHIË

ISRAËLS TROUWE BONDGENOOT

Tussen Israël en Tsjechië bestaan nauwe banden. Dat Tsjechië de verplaatsing van zijn ambassade naar Jeruzalem aan het voorbereiden is, is slechts de nieuwste uiting van deze innige, historisch gegroeide banden.

Israël is nog altijd erg trots op de van Tel Aviv naar Jeruzalem verplaatste Amerikaanse ambassade, ook al overheerst verder de teleurstelling. Slechts weinig andere landen hebben het Amerikaanse voorbeeld gevolgd. Het besluit van de Tsjechische leiders om in Jeruzalem een Tsjechië-huis op te zetten dat aanvankelijk meerdere regeringsinstellingen moest herbergen, klonk daarom als muziek in Israël oren. Daarmee wil Tsjechië de verplaatsing van de ambassade voorbereiden. Toch had Israël van zijn beste langjarige vriend in Europa wel meer enthousiasme en ook een sneller optreden in deze zaak verwacht. Het heeft best een tijd geduurd voordat president Milos Zeman de premier van zijn land, Andrej Babis, op andere gedachten wist te brengen. Israëls premier Netanyahu had ongetwijfeld gelijk toen hij tijdens zijn bezoek aan Praag in 2012 Tsjechië "de beste vriend van Israël in Europa" noemde. Niettemin klonken er tussen beide landen ook wel eens dissonanten, zoals in 2016, toen het Tsjechische ministerie van Onderwijs besloot in het vervolg in alle schoolboeken Tel Aviv als hoofdstad van Israël te vermelden.

Deze niet zo lang geleden ongedaan gemaakte beslissing behoort tot de weinige dissonanten in de Israëlisch-Tsjechische betrekkingen. Meestal staat Tsjechië net als in november 2012 achter Israël. Tsjechië was toen het enige Europese land dat tegen stemde om Palestina bij de Verenigde Naties de status van waarnemer te verlenen. Tijdens zijn volgende bezoek aan Praag ter erkenning van dit Tsjechische stemgedrag trok Israëls premier Netanyahu een historische parallel met het noodlottige jaar 1938: "Vierenzeventig jaar geleden hebben de grootmachten van de toenmalige wereld de trotse democratie gedwongen haar vitale belangen op te offeren. En de internationale landengemeenschap applaudisseerde, dat zij zo vrede wilde stichten. Maar in plaats van vrede bracht het verdrag ons de ergste oorlog van de geschiedenis." En aan het Tsjechische volk gericht vervolgde Netanyahu: "Ik weet dat jullie land van deze geschiedenis heeft geleerd, net als Israël".

Bij een dergelijke vergelijking fronsen historici graag de wenkbrauwen. Vast staat evenwel dat deze historische gebeurtenis definitief bepalend is geweest voor de goede betrekkingen tussen de beide landen. Het begin daarvan gaat overigens nog verder terug en is nauw verbonden met professor Tomas Garrigue Masaryk, die vanaf 1918 de eerste president van een soeverein Tsjechoslowakije was. Hij heeft zich er voor ingezet dat een vonnis in een antisemitische moordzaak werd opgeheven, waarbij de moord op een Boheemse vrouw als een klassieke 'rituele moord' Joden in de schoenen was geschoven. Masaryk zette zich in voor het zionisme, streed tegen het wijdverbreide antisemitisme en verleende de vriendschap tussen het Joodse en het Tsjechische volk bijna de status van een staatsdoctrine. Deze vriendschap heeft een gehele stromachtige eeuw doorstaan.

Daaronder valt niet alleen de Tweede Wereldoorlog, waardoor Tsjechoslowakije 150.000 gesneuvelde soldaten te beklagen had. Ook de Shoah hoort erbij, want 350.000 van de 418.000 burgerslachtoffers in het land waren in de Holocaust vermoorde Joden. En alsof dat nog niet genoeg was, werd dit kleine land, dat in 1947 na de gedwongen verhuizingen nog maar 12,5 miljoen inwoners telde, een speelbal van Stalin. Aanvankelijk was dit in Israëls voordeel, omdat de Sovjetunie destijds nog niet afwijzend tegenover Israël stond. Na het einde van de Tweede Wereldoorlog bewees Tsjechië zijn vriendschap met Israël door een onschatbare dienst: dwars tegen alle embargovoorschriften in leverde Tsjechië wapens (o.a. 25 jachtvliegtuigen) aan Israël en droeg het er zo aanzienlijk toe bij dat het land in de Onafhankelijkheidsoorlog van 1948/1949 tenminste iets beter was toegerust. Daarnaast hebben de Tsjechen de eerste 75 Israëlische piloten van gevechtsvliegtuigen in hun land getraind. Zij vormden de basis van de Israëlische luchtmacht. Tot op de dag van vandaag is dit een aspect dat in Israël oneindig hoog gewaardeerd wordt; het is immers duidelijk dat het de Tsjechen waren die een doorslaggevende rol bij de succesvolle militaire verdediging van het jonge Israël, 70 jaar geleden, hebben gespeeld.

Toen de Sovjetunie zich van Israël afkeerde, ging er een bevel naar Tsjechoslowakije om de contacten met Israël te bevriezen. En weer gebeurde er in dit land iets buitengewoons, vooral als je in aanmerking neemt dat het land onder dwang in het Oostblok van de Sovjets was ingelijfd: de gehele Tsjechische oppositie koos de kant van Israël. Tegelijk was dit een periode in de geschiedenis die bijna de ondergang van de Joodse gemeenschap van het land met zich meebracht. Na de wereldoorlog leefden er nog 54.000 Joden in het land. In 1948 waren het er nog maar 20.000, omdat de meesten naar Israël of Amerika waren geëmigreerd. In zijn verzet tegen de steeds

harder in interne aangelegenheden ingrijpende USSR koesterde Tsjechoslowakije belangstelling voor het Joodse land om Joden die wilden emigreren, een veilig doel te kunnen blijven bieden. Ook dat was voorbeeldig. Het zal dan ook niemand verwonderen dat Tsjechoslowakije in 1948 een van de eerste landen was die Israël erkenden.

Deze vriendschap van de Tsjechen met Israël heeft de jaren van het communistische Oostblok doorstaan. Met het einde daarvan in 1989 kwamen juist die dissidenten aan de hefbomen van de macht die ondanks de onderdrukking door de Sovjets achter Israel waren blijven staan. Tegenwoordig zie je talrijke bilaterale verdragen op terreinen als wetenschap, verkeer, defensie, gezondheidszorg en cultuur. En er bestaat een levendig, door talloze persoonlijke contacten heel fijnmazig netwerk van relaties. *AN*■

EU

SPANJE FORCEERT ERKENNING VAN PALESTINA DOOR EU

De regering in Madrid geeft toe aan de druk van de linkse partijen en probeert de meningsverschillen binnen de EU uit te buiten om een pro-Palestijnse agenda te verwezenlijken.

De Europese Unie is niet meer wat het ooit geweest is, en dat ligt echt niet alleen aan de geplande brexit van Groot-Brittannië. De uitbreiding van het aantal lidstaten met Oost-Europese landen, de opkomst van rechtse politieke krachten in het Westen, de economische maar ook sociale uitdagingen als gevolg van de vluchtelingencrisis hebben er toe bijgedragen dat de Europese Unie geen werkelijke eenheid meer is. Sommigen beweren zelfs dat de Unie uiteenvalt, want enkele lidstaten zijn het grondig oneens over fundamentele en centrale thema's.

Israëls premier Netanyahu, die dit heeft gemerkt, probeert al een tijdje deze kloven te benutten om pro-Palestijnse besluiten van de Europese organen tegen te houden. Hij is met succes de dialoog aangegaan met instellingen die weliswaar onder de paraplu van de EU bestaan, maar geen EU-instellingen zijn, zoals het Visegrád forum van de Oost-Europese landen, het Balkan forum enzovoorts. Intussen is Netanyahu al niet meer de enige die deze politiek bedrijft. Hij heeft Spanje naast zich gekregen, dat dezelfde weg betreedt, maar dan wel de andere kant op, namelijk om onder de lidstaten van de EU een pro-Palestijnse agenda te verwezenlijken. Op een top van leiders van de EU, onlangs in Oostenrijk, maakte de Spaanse minister van Buitenlandse Zaken Josep Borrell bekend dat hij van plan is om met zijn ambtgenoten "een intensieve dialoog aan te gaan" om de Europese erkenning van een soevereine Palestijnse staat te bevorderen.

Spanje is een heel enthousiast voorvechter van de Palestijnse zaak. Een paar weken geleden maakte de voetbalclub Real Madrid dit voor iedereen zichtbaar. De club ontving namelijk met waarlijk koninklijke eer de Palestijnse jongere Ahed Tamimi, die nog maar enkele maanden geleden uit een Israëlische gevangenis is ontslagen, nadat ze een Israëlische soldaat had mishandeld en een oorvijg had gegeven. Zij werd uitbundig geëerd, onder meer met de overhandiging van een clubshirt. Deze openlijke welwillendheid jegens de Palestijnse zaak vindt ook een echo in de politiek. De Spaanse media berichtten dat het initiatief van de Spaanse minister van Buitenlandse Zaken Borrell het resultaat is van de grote druk die de linkse partijen van Spanje op premier Sánchez uitoefenen om te bereiken dat het land een Palestijnse staat erkent. Daarmee heeft de Spaanse minister van Buitenlandse Zaken zich een geweldig zware taak op de hals gehaald, want er bestaan binnen de EU zeer verschillende meningen over een eenzijdige erkenning. De officiële positie van de EU blijft dat men aan een tweestatenoplossing dient vast te houden, waarvan de details door onderhandelingen tussen de beide betrokken partijen uitgewerkt dienen te worden. In verband met deze instelling heeft de EU bovendien de eenzijdige maatregelen van de Amerikaanse president Trump inzake Jeruzalem afgewezen. De Spaanse minister van Buitenlandse Zaken Borrell, die zich dat maart al te goed bewust is, heeft al aangekondigd: mochten de lidstaten van de EU het niet met elkaar eens worden, dan kan Spanje overwegen om alleen of met enkele partners aan boord de erkenning van een Palestijnse staat te bevorderen.

Zoals het er nu uitziet, zal het Spanje niet echt moeilijk vallen om voor deze onderneming toch nog enkele partners te vinden. Een paar dagen na de aankondiging van Borrell zei de Ierse minister van Buitenlandse Zaken Simon Coveney dat zijn land achter een vredesverdrag tussen Israël en Palestina staat en van plan is om dan ook een onafhankelijke staat Palestina te erkennen. "Maar omdat de onderhandeling zijn vastgelopen, lijkt het me dat we de eerste fase, het verdrag dus, maar gewoon moeten overslaan", zo verkondigde hij in Dublin. *ZL*■

CHRISTENEN NAAST ISRAËL, OOK MET EEN MUSEUM

Geen ander land heeft in verhouding tot het aantal inwoners zo veel musea als Israël. Tegenwoordig zijn er ongeveer 250 musea, die zich aan kunst, wetenschappen, geschiedenis, design, architectuur en technologie wijden. Enkele jaren geleden werd in het centrum van Jeruzalem het museum Friends of Zion gesticht. Het presenteert met de modernste technologische middelen de geschiedenissen van niet-Joden die op grond van hun christelijke geloofsbelijdenis achter de Joden gingen staan en de zionistische gedachte en de staat Israël steunden. Je komt er de biografieën tegen van christenen die vanaf het eind van de 19de eeuw de terugkeer van Joden naar Sion bevorderden, tot en met die van mensen die in een daad van onbaatzuchtigheid tijdens de Holocaust Joden het leven hebben gered. Daarnaast presenteert men de bijbelse wortels van de verbondenheid tussen Joden en christenen, evenals de nieuwere geschiedenis van de niet-Joodse steun aan Israël, zoals de verplaatsing van de Amerikaanse ambassade van Tel Aviv naar Jeruzalem. *AN*■

BDS ANDERSOM

Er bestaat een 'BDS-beweging' die zich niet bezighoudt met Boycot, Desinvestering en Sancties, maar met *Blessing, Defending and Serving* (zegenen, verdedigen en dienen). De laatste tijd berichten de Israëlische media steeds meer over de evangelische familie Wearps uit de VS, die besloten heeft om iedereen die Israël boycot het hoofd te bieden. Via online-verkoop steunen zij in Judea en Samaria vervaardigde producten, die meestal van kleinere familiebedrijfjes afkomstig zijn. Naar zij zeggen, hebben ze hun verkopen aan particulieren, kerken en synagogen in de VS van 2017 tot 2018 bijna verdubbeld. Bovendien hebben ze zich aangesloten bij de organisatie HaYovel, die christelijke gezinnen als vrijwilligers in de Israëlische nederzettingen rekruteert. Deze organisatie in Har Bracha, een religieuze nederzetting in de buurt van Nablus, stuurt inmiddels elk jaar honderden christenen voor enkele weken vrijwilligersdienst op pad. Juist in de landbouw zien ze een belangrijke bijdrage aan de vervulling van de goddelijke profetie. Maar ze beschouwen hun inzet tegelijk ook als een positiebepaling tegen de Israëlboycot en het steeds verder om zich heen grijpende antisemitisme. *AN*■

ISRAËLS MEEST POPULAIRE BABYNAMEN

Veel ouders geven hun kinderen buitenissige namen, maar vaak overkomt het ook in Nederland een Sofie of een Jonas dat er in de klas op school nog meer kinderen met deze namen zitten. In Israël kwamen er in het afgelopen Joodse jaar (van september 2017 tot september 2018) 168.441 kinderen ter wereld. Voor meisjes, zo ontdekte het Centraal Bureau voor de Statistiek, waren bijzonder populaire namen Tamar, Avigail, Miriam en Sara; maar ook Yael, Noa en Shira waren nog steeds een trend. De lijst met meest populaire namen voor jongens wordt aangevoerd door Yosef, Ariel, Omer en Mohammed, hoewel David, Daniel en Eitan nog heel populair blijven. *AN*■

ISRAËLS ARAMESE MINDERHEID

Terwijl christelijke gemeenschappen in het Midden-Oosten krimpen, groeit deze bevolkingsgroep, waartoe ook Arameeërs behoren, in Israël. Deze Semitische volksgroep spreekt de taal waarin delen van het Oude Testament en de Talmoed zijn geschreven. In 2014 erkende Israël de in het land levende Aramese gemeenschap als een religieuze minderheid. De ongeveer 15.000 leden ervan behoren overwegend tot de Syrisch-Maronitische kerk. Een van hun prominente leiders is Shadi Khallul, die onlangs Israëls premier van zijn droom vertelde: de stichting van een christelijk-Aramese stad, waar het Galilese dialect dat ook Jezus heeft gesproken, in het dagelijks leven actief wordt beoefend. Hij wil in de buurt van Zefat de stad Aram Hiram bouwen, genoemd naar de Libanese koning die koning Salomo het cederhout voor de bouw van de tempel leverde. Khallul ziet zichzelf niet als Arabier, maar benadrukt juist zijn Aramese afkomst. Als reservekapitein is hij uitstekend geïntegreerd in de Israëlische maatschappij met zijn Joodse meerderheid. Hij plant de bouw van Aram Hiram op 50 ha land en is al begonnen giften voor zijn stad in te zamelen. Hij rekent op een kostenplaatje van 4,3 miljoen euro en zeven jaar bouwtijd. *AN*■

SOCIALE MEDIA

ISRAËL SPEELT VOOR ARABIEREN SECUNDAIRE ROL

Uit een onderzoek blijkt dat in de sociale media Israël voor Arabieren niet op de voorgrond staat. Toch bestaat er in Saoedi-Arabië, in de Emiraten en ook in Irak wel meer nieuwsgierigheid naar en veel belangstelling voor Israël. Internetsurfers in deze landen proberen dan ook rechtstreeks contact met Israeli's te zoeken.

In tegenstelling tot de in Israël en de westerse wereld overheersende indruk staat Israël echt niet in het middelpunt van de belangstelling van de inwoners van de Arabische landen in het Midden-Oosten. Het is juist precies andersom. Het Institute for National Security Studies heeft de sociale media van de Arabische landen alsook die van de landen van de Perzische Golf onderzocht. Uit de gegevens die uit deze evaluatie voortkwamen, blijkt dat onder de gebruikers van de sociale media de discussies zich concentreren op interne thema's, zoals democratie, vrijheid van meningsuiting en actuele economische en sociale onderwerpen. Gaat het over grote politieke kwesties, dan zijn onderwerpen aan de orde van de dag die om bedreigingen van de Arabische wereld draaien, zoals de dreiging die uitgaat van de radicaal-soennitische islam, dus van IS, Al Qaida en diverse takken ervan.

Volgens dit onderzoek wijdt men in de sociale media van de regio nauwelijks aandacht aan de drie 'regionale machten' Israël, Turkije en Iran, de niet-Arabische elementen van het Midden-Oosten. Bovendien is Israël de lantaarndrager van het trio, want het gaat in de sociale media het minst over Israël. De reden daarvoor is eenvoudig: Israël oefent de minste invloed uit op de interne processen die zich in de Arabische landen voltrekken en die in de sociale media juist de meeste ruimte in de discussies innemen. Daar komt nog bij dat het thema Palestina, dat men als een extern thema beschouwt, in de openbare discussie van de Arabische landen tegenwoordig toch al een bijrol speelt.

Uitzonderingen bevestigen de regel: in Saoedi-Arabië, in de Emiraten van de Perzische Golf en in Irak draait de publieke discussie veel meer dan in andere landen van het Midden-Oosten om Israël. In deze landen, zo gelooft Orit Perlov, de uitgeefster van het onderzoek en een deskundige op het gebied van de sociale media in de Arabische landen, valt een verandering waar te nemen. Het is een

sluipend proces van anders tegen Israël aan gaan kijken. In Saoedi-Arabië en in de Emiraten ziet men Israël intussen niet meer als vijand, maar als een strategische partner in de strijd tegen twee veel en veel machtiger vijanden. Dat zijn het sjiitische Iran en de radicaal-soennitische islam. De regimes van deze landen maken het de predikers tegenwoordig moeilijk om met religieus gefundeerde kritiek tegen Israël tekeer te gaan. Tegelijkertijd laten ze vrije en pluralistische discussies over Israël toe. Irak is steeds blootgesteld aan aanvallen van Iran, dat er nog altijd belang bij heeft om op Iraaks grondgebied raketten te stationeren die Israël kunnen bereiken. Er is daar zelfs een zeer verrassend proces waar te nemen. Enkele maanden geleden wendde de populaire sjiitische leider Muqtada as-Sadr, die in het land veel politieke invloed geniet, zich tot de Joden die Irak hebben verlaten. Hij riep hen op naar het land terug te keren. De houding van deze invloedrijke man (die overigens een fel tegenstander van de Iraanse betrokkenheid in zijn land is) leidde er toe dat er in zeer lovende bewoordingen over Joden werd gesproken. Dat kun je gerust als een breuk met een taboe opvatten, zoals het eveneens een taboe is om het over Israël te hebben.

Sinds 2018 zoeken heel wat inwoners van Saoedi-Arabië, Irak en ook de Emiraten van de Perzische Golf via de sociale media zelfs de rechtstreekse dialoog met Israëli's. Bij deze dialoog wordt er best kritiek op Israël en ook op Israëls manier van omgaan met de Palestijnen geuit. Maar tegelijk oogst Israël ook lof voor zijn onverschrokken strijd tegen Iran en Hezbollah. Ook prijst men Israël voor de manier waarop het met de politieke islam in het kleed van Hamas en de moslimbroederschap omgaat. Verder valt waar te nemen dat er veel nieuwsgierigheid om de hoek komt kijken. Men is geïnteresseerd in Israël en wil meer over het land weten, niet via de media of derden, maar van Israëli's zelf. *ZL* ■

ALIJA VAN FALASHMURA GAAT DOOR

Joden uit Ethiopië kunnen op een heel bijzondere emigratie naar Israël terugkijken. Velen van hen zijn te voet op weg gegaan en hebben (o.a. in kampen in Soedan) moeilijke tijden doorgemaakt. Anderen zijn in de 80-er en 90-er jaren via door Israël georganiseerde reddingsacties naar het land gekomen, zoals de luchtbruggen Operatie Mozes en Operatie Salomo. Ook na de eeuwwisseling is de alija vanuit dit Afrikaanse land doorgegaan. De laatste jaren heeft Israël zich om de zogenaamde Falashmura bekommerd, van wie de voorouders tot het christelijk geloof zijn overgegaan. Er zijn lange debatten gevoerd over de erkenning van hun recht op alija. Pas enkele jaren geleden sloot Israël Operatie Duivenvleugels af, waarmee nog eens 1300 Falashmura naar Israel zijn gehaald. Maar in de hoofdstad Addis Abeba en in de provinciehoofdstad Gondar wachten nog altijd zo'n 8000 Falashmura op toestemming om te immigreren. Ongeveer 80% van hen heeft eerstegraads bloedverwanten in Israël. Hoewel de Israëlische regering in 2015 besloot hen naar Israël te halen, is de uitvoering daarvan de laatste jaren tot stilstand gekomen. Maar nu heeft premier Netanyahu aangekondigd de noodzakelijke fondsen vrij te maken om nog eens 1000 Falashmura naar Israël te halen. Het Joods Agentschap heeft alles bij elkaar ongeveer 90.000 Joden uit Ethiopië bij hun emigratie naar Israël geholpen. Deze gemeenschap telt in Israël circa 150.000 personen. *AN* ■

JODENDOM

TERUGKEER VAN DE STAM MANASSE

Men noemt hen Bnei Menashe, zonen van Manasse, naar een van de verloren stammen van het volk Israël. Onlangs zijn er weer leden van hen geïmmigreerd. Een aantal echtparen hernieuwde hun trouwbelofte volgens de Joodse traditie in Israël

In India kom je Joden tegen en volksgroepen die zich als Joden beschouwen. Denk aan de Beni Israel en de Bagdad Joden, leden van de Joodse gemeenschap in Calcutta en Cochin. Maar ook de Bnei Menashe, de zonen van de verloren stam Manasse, de zoon van Jozef, horen erbij. Dat er in India mensen leefden die zich als Joden beschouwden, klonk ooit als muziek in de oren van rabbijn Eliyahu Avichail, de in 2015 overleden stichter van de beweging Amishav (mijn volk keert terug). Hij begon zich in deze groep te interesseren, waarvan de leden overwegend in de noordoostelijke Indiase staten Manipur en Mizoram leven, langs de grens met Myanmar. In de 80-er jaren ondernam hij enkele onderzoekreizen. De naam Bnei Menashe is ook van hem afkomstig.

Sommigen van deze mensen, die tot de in de 19de eeuw tot het christendom overgegane volksgroepen Mizo, Kuki en Chin behoren, zochten in de 50-er jaren van de vorige eeuw toenadering tot de Messiaanse stroming van het jodendom, die in Jehoshua (Jezus) gelooft als de beloofde Messias van alle Israëlieten. In de 60-er jaren kwam er een neiging op zich aan de overgeleverde Joodse geboden te houden. Zoals altijd in zulke gevallen begon er een getouwtrek over de vraag of zij werkelijk Joden zijn. In het begin van de 21ste eeuw gedane DNA-tests leverden verschillende resultaten op. Uit sommige bleek geen enkel verband met voorouders uit het Midden-Oosten, in andere tests vond men wel sporen. Als gevolg van de twijfel stelde Israël de immigratie van deze groep voorlopig uit. Na 2005 liet men hen echter weer toe omdat de Sefardische opperrabbinaat van Israël hen als Joden accepteerde met het argument dat zij al tientallen jaren als praktiserende Joden leven en zich trouw aan de wetten houden. Er wel echter wel een voorwaarde aan gekoppeld: om zich bij het rabbinaat als Joden te kunnen laten registreren, moeten ze een bekeringsritueel doorlopen.

Intussen waren honderden Bnei Menashe naar Israël geëmigreerd. Alleen al in 2006 kwamen 1700 leden van deze groep in Israël aan. Zij werden vooral bijgestaan door Michael Freund, die vanwege rivaliteiten met rabbijn Avichail diens organisatie Amishav de rug had toegekeerd en de vereniging Shavei Israel (keer terug, Israël) had gesticht. De in India achtergebleven Bnei Menashe organiseerden zich onderwijl in verschillende synagogegemeenten. Rond deze tijd begon er in Israël een discussie met een ander uitgangspunt, want de regering van het land had de meeste geïmmigreerde Bnei Menashe in de Israëlische nederzettingen in Judea en Samaria alsmede (vóór de Israëlische terugtrekking uit de Gazastrook) in de nederzettingengordel Gush Katif geplaatst, wat voor veel kritiek van allerlei kanten had gezorgd. Het getouwtrek met het rabbinaat rond het orthodoxe bekeringsritueel was echter nog niet afgelopen. In 2012 stond de Israëlische regering opnieuw alija van deze Indiërs toe, en sindsdien immigreren er elk jaar 100 tot 250 personen van hen. In totaal wonen er nu zo'n 3500 Bnei Menashe in Israël, en er wachten in India nog circa 7000 mensen op hun emigratie. In Israël bestaat er nu een gemeenschap van ongeveer 85.000 personen die hun wortels in India hebben.

In de zomer van 2018 deed een groepje van 15 Bnei Menashe echtparen in de media van zich spreken. Deze 30 mensen waren enkele maanden eerder met ongeveer 200 andere Bnei Menashe uit Manipur naar Israël geëmigreerd. Hun eerste tijd brachten ze in Kfar Hasidim door, want zij moesten een bekering volgens de orthodoxe ritus ondergaan. Michael Freund vertelde er tegenover de pers over: "Nu deze 15 echtparen hun droom van alija hebben verwezenlijkt en tot het Joodse volk zijn teruggekeerd, hebben ze nog een reden om feest te vieren. Ze hebben tijdens een traditionele Joodse ceremonie hun trouwbelofte hernieuwd, die het begin van een nieuw leven als Joden in het Joodse land symboliseert." Onder de echtparen waren ook Sharon en Hillel Hangshing, die 79 en 80 jaar oud zijn en al een getrouwde dochter en kleinkinderen in het land hebben. Ze waren samen met een dochter, een weduwe met twee kinderen, en een alleenstaande zoon in Israël aangekomen. "Het is zo opwindend", vond bruidegom Hillel. "Ik ben thuis gekomen. Naar Israël komen is zoiets als in het paradijs op aarde komen. Israël kun je met geen enkele andere plek op aarde vergelijken!" *AN*

BEZOEK AAN IRAN

WAT DOET RUSLANDS OPPERRABBIJN IN TEHERAN?

Samenzweringstheorieën beleefden weer eens hoogconjunctuur toen duidelijk werd dat opperrabbijn Lazar na druk van Poetin in Iran was toegelaten. Maar de waarheid erachter is veel interessanter dan de samenzweringstheorieën.

Toen begin september 2018 het 'geheime bezoek' van de Russische opperrabbijn aan Iran bekend werd, was de verbazing groot. Hoewel velen het bericht rijkelijk merkwaardig noemden, was het toch geen nepnieuws: opperrabbijn Berel Lazar is werkelijk op bezoek geweest in Teheran. En hij bracht het bezoek in opdracht van Ruslands president Vladimir Poetin.

Het verhaal begint al eind 80-er jaren van de vorige eeuw, toen rabbijn Lazar nog een jonge, ambitieuze emissario van de chassidische beweging Chabad was. In deze functie wilde hij dolgraag naar Moskou om daar het Joodse gemeenteleven opnieuw tot bloei te brengen. Veel mensen glimlachten om zijn plannen. Het was een tijd dat de meerderheid van de Joden van de vroegere Sovjetunie hun koffers pakte om naar Israël of naar de VS te emigreren. Wie die trend niet steunde, kon je toch echt niet ideaal noemen om gemeenteleven nieuw leven in te blazen. Maar Lazar liet zich er niet door afschrikken. Hij slaagde er tenslotte in, na veel tegenspoed, om eerst in Moskou en later ook in andere delen van Rusland een typisch Joods gemeenteleven op te bouwen. Dit groeide uit tot een Chabad imperium dat tegenwoordig ongeveer 250.000 leden telt en dat met de hulp van ruim 400 emissario's honderden synagogen onderhoudt.

Dat deze gemeenten vandaag de dag zo sterk zijn, hebben ze te danken aan een man die hierin een verrassende rol speelt: Vladimir Poetin, die al vrij snel na de uitzending van rabbijn Lazar naar Rusland een nauw contact met hem is gaan opbouwen. Volgens Lazar heeft Poetin in zijn hart een warm plekje voor het jodendom en de ermee verbonden levenswijze. Heel anders dan het normaal gesproken zo tot de goede orde behorende antisemitisme in Rusland. De reden ervoor is heel eenvoudig: toen Poetin een kind was, hebben Joodse buren zich om hem bekommerd. Toen hij later president van Rusland werd, deed hij een stap die geen enkele Russische leider vóór hem had gewaagd: hij bezocht in het kader van een officiële handeling de synagogegemeente van rabbijn Lazar. Daarnaast komt Lazar twee maal per jaar op uitnodiging naar het Kremlin voor een persoonlijk gesprek met de machtigste man van Rusland. Deze situatie promootte rabbijn Lazar tot opperrabbijn van Rusland. Hij wordt niet voor niets ook wel 'Poetins rabbijn' genoemd.

Maar terug naar het bezoek aan Iran. In het afgelopen voorjaar reisde een delegatie van de Russische Doema voor een bezoek van 24 uur naar Teheran voor intensieve besprekingen met de leiders van het Iraanse ayatollah regime. Tot verrassing van iedereen zorgde Poetin er voor dat rabbijn Lazar een van de leden van deze delegatie was. De Iraniërs beviel dat totaal niet, want per slot van rekening hebben zij, om het maar netjes te zeggen, niet zo veel voor Joden over. Maar van de kant van Rusland werd gezegd dat er over de deelname van rabbijn Lazar aan deze delegatie (die moest bijdragen tot verbetering van de handelsbetrekkingen tussen Rusland en Iran) niet te onderhandelen viel. De Iraniërs hadden geen andere keus dan in te binden.

Dat de Russen op de deelname van rabbijn Lazar stonden, kwam door president Poetin. Het zorgde zelfs onder de leden van de delegatie voor heel wat verbazing. Op 9 april 2018, direct na het Joodse Pesach, landde rabbijn Lazar in Teheran. Gedurende zijn 24-urig verblijf daar wijdde hij zich uitsluitend aan het helpen van de Joodse gemeenschap in de Iraanse hoofdstad, die ongeveer 7000 leden telt. Hij ontmoette de leiders en hoorde van hen met welke moeilijkheden ze te kampen hebben; hij hielp bij het oplossen van religieuze vragen over de Halacha en de spijswetten; hij bezocht de grootste synagoge alsmede een Joodse school, waar aan de muren behalve citaten uit de Thora ook foto's met portretten van de leidinggevende ayatollah Khamenei hangen. Een dag later keerde rabbijn Lazar samen met de andere leden van de delegatie terug naar Moskou. Of hij Poetin over zijn belevenissen tijdens zijn bezoek heeft verteld? Daar mag je wel van uitgaan. Heeft zijn bezoek iets bewerkstelligd? Daar valt niets van te zeggen. *ML* ■

NIEUWE CHIP GENERATIE VAN INTEL HAIFA

Intel is een van de grootste producenten van PC-processors van de wereld. Dit Amerikaans concern produceert chips in de fabrieken in Kiryat Gat en Jeruzalem en doet in Israël ook aan onderzoek en ontwikkeling. Intel is al sinds 1974 in Israël gevestigd. Het begon allemaal met een onderzoek- en ontwikkelingscentrum in Haifa, waarvan er intussen drie zijn bijgekomen. Toch is het telkens weer het centrum in Haifa dat de basis voor nieuwe generaties Intel producten legt. De twee nieuwe processoren, die de achtste generatie Intel chips vertegenwoordigen, maken Gigabit WiFi mogelijk, dat twaalf keer zo snel is als normaal WiFi. Tegelijk zijn deze processoren voor de series U (Whisky Lake) en Y (Amber Lake) tot een zo geringe omvang ontwikkeld dat ze zelfs geschikt zijn voor bijzonder platte laptops en tablets. Chris Walker van Intel benadrukte bij de openbare presentatie van de innovatie uit Haifa dat de apparaten alles bij elkaar veel sneller zullen zijn en dat de accu langer kan blijven werken. *AN*■

ISRAËL ALS SATELLIETMACHT

Als je in de wereld om je heen kijkt welke landen zelfstandig satellieten in een baan om de aarde gebracht hebben, dan wordt duidelijk dat het kleine Israël een satellietmacht is. Al in 1988 lanceerde Israël een satelliet van de Ofeq serie vanuit Palmachim ten zuiden van de agglomeratie Tel Aviv. Intussen zijn daar de series Amos, Eros, Techsat en TechSAR bijgekomen. Dit zijn communicatie- en verkenningssatellieten. In 2016 boekte het Israëlische programma onder leiding van het Bureau voor Ruimtevaart tegenslagen vanwege technische defecten. Maar eind 2018 zal Israël voor het eerst in de geschiedenis nanosatellieten lanceren, die aan het Technion Haifa zijn ontwikkeld. Verder besloot het Israëlische veiligheids- en defensiekabinet de bouw van een volgende satelliet, de Amos-8, te subsidiëren. De Israel Aerospace Industries (IAI) zijn met de uitvoering belast. Ook start--up ondernemingen zullen met splinternieuwe innovaties deelnemen. *AN*■

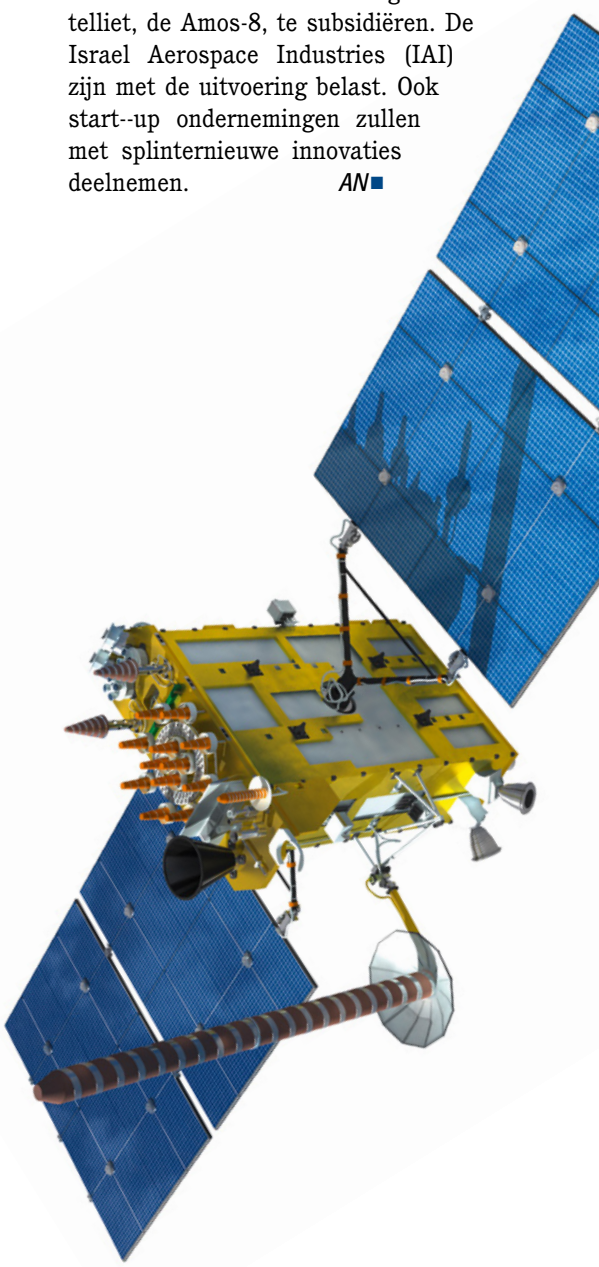

ISRAËLISCHE BIOTECHNOLOGIE IN CHINA

Voor de inwijding van de technologie incubator waren eregasten uit beide landen naar het Chinese Guangzhou gereisd. Onder hen waren niet alleen investeerders en ondernemers, maar ook hooggeplaatste politici en Nadav Cohen, Israëls consul-generaal in China. Dit biotechnologische eiland, dat met de hulp van het Guangzhou Sino-Israel Biotech-Investmentfonds is gesticht, zal overeenkomstig de in Israël toegepaste methoden werkzaam zijn. Volgens uitspraken van beide partijen vertegenwoordigt de uitvoering een “mijlpaal in de uitbouw van de wetenschappelijke en economische samenwerking” tussen Israël en de op twee na grootste stad van China, de hoofdstad van de rijkste Chinese provincie Guangdong. Een team met gelijke vertegenwoordiging zal de technologie incubator leiden, die Israëlische biomedische innovaties naar China moet brengen en Chinese dochterbedrijven van Israëlische ondernemingen moet opbouwen. Dit investeringsfonds heeft de stichting met 100 miljoen dollar gefinancierd. Maar de activiteiten van de onlangs aangenomen bedrijven worden, zoals in Israël gebruikelijk is, met staatsgelden gefinancierd, die alleen in het geval van een succesvolle innovatie terugbetaald moeten worden. *AN*■

IT

ISRAËL IN DE APP STORE VAN APPLE

Apple beheerst 20 tot 25 procent van de smartphone markt. Omdat veel apps in Israël zijn ontwikkeld, mag Israël trots zijn op zijn aandeel.

In de zomer van 2018 kon Apple in één klap twee blijde gebeurtenissen vieren. De waarde van het bedrijf steeg boven de één biljoen dollar en de App Store, die de gebruikers van de Apple systemen zo'n twee miljoen applicaties ofwel apps aanbiedt, vierde zijn tiende verjaardag. Omdat er honderden apps zijn die uit de ideeënsmederij Israël zijn voortgekomen, waren beide nieuwtjes ook in Israël een reden tot vreugde. Het Israëlische internetportaal NoCamels, dat zich in nieuws over innovaties heeft gespecialiseerd, benutte de gelegenheid om tien nieuwe uitstekende ontwikkelingen te presenteren.

De in Israël ontwikkelde gezondheidsapp Workout van Fitness22, die het bezoek aan het fitnesscentrum aangenamer en effectiever moet maken, behoort tot de leidende apps in zijn soort in de iOS Apple Store. Hij haalt de hoogste gebruikerswaardering van vijf sterren. Hij wordt gevolgd door de app Couch to 5k Runner, ook van Fitness22, die de gebruiker in het verloop van acht weken leert 5 km hard te lopen. Alleen al deze Israëlische app, met behulp waarvan je ook marathons kunt leren lopen, heeft in de hele wereld meer dan 50 miljoen gebruikers. De app Fooducate, die door de *New York Times*, het *Wall Street Journal* en Oprah Winfrey is aanbevolen, valt binnen het bereik van het steeds meer om zich heen grijpende gezondheidsbewustzijn. Hier kan een gebruiker door het scannen van de barcodes van levensmiddelen meer over voedingswaarden aan de weet komen en zijn volledige maaltijdenplan erop afstemmen. Voor veel mensen zijn gepersonifieerde voedingstips, zoals deze apps ze geven, een hulpmiddel om diëten vol te houden en eetgewoonten grondig te veranderen

Wie hulp nodig heeft bij het organiseren van zijn dagelijks leven, zit met app 24me van het Israëlische echtpaar Liat en Gilad Hertanu goed. Het echtpaar verwachtte binnen vier jaar hun derde kind en was aangewezen op een strakke planning van hun dagelijks leven. De app die zij ontwikkelden, werd al in 2014 tot de 'best of the App Store' benoemd. Hij houdt net als een persoonlijk assistent de komende, nog te maken afspraken en ook de uitgaven in de gaten.

Het Jeruzalemse bedrijf Lightricks wijdt zich met zijn toonproduct Facetune aan een heel ander terrein, namelijk het bewerken van foto's en video's. In 2016 was dit de grote verkoop hit van Apple. Inmiddels heeft het bedrijf geschiedenis geschreven met de app Enlight, die in 2015 tot Apple app van het jaar werd benoemd, maar pas in 2017 echt doorbrak. Deze app staat in niet minder dan 120 landen op de hitlijst en kreeg er de gerenommeerde Apple Design Award voor toegekend.

Vier andere in Israël uitgedachte apps wijden zich aan het belangrijke terrein van onze moderne mobiliteit. Met de in Jeruzalem ontwikkelde app Moovit, die in zijn soort tot de beste iOS apps behoort, maken 170 miljoen mensen zich het gebruik van het openbaar vervoer gemakkelijker. Een andere goede hulp daarvoor is de app Gett, die onder de naam GetTaxi is gelanceerd. Deze in Tel Aviv ontwikkelde app helpt in meer dan 120 Europese steden (en dankzij samenwerking met Juno ook in de VS) eenvoudig en snel gecertificeerde taxichauffeurs te vinden. Met VIA kun je simpel een geregistreerde chauffeur vinden die bereid is je een lift te geven. Ook deze in Israël geproduceerde app behaalt in de App Store 4,9 van de 5 mogelijke sterren, en wordt wel de "toekomst van het openbaar vervoer" genoemd. In deze categorie valt natuurlijk ook de app Waze, die in Israël allang voordat Google het bedrijf in 2013 opkocht, een legende was geworden. Deze in de Israëlische stad Ra'anana ontwikkelde app wijst chauffeurs de weg en maakt een extra navigatieapparaat overbodig. *AN*■

GENEESKUNDE

VROEGE HERKENNING

Een eenvoudige in Israël ontwikkelde bloedtest maakt het mogelijk om kanker van de dikke darm vroegtijdig te herkennen. Deze ontwikkeling is zowel in Israël als in Europa gepatenteerd. Zij biedt perspectief op de redding van het leven van talrijke patiënten.

Een zo vroeg mogelijke herkenning van kanker kan beslissend zijn voor een succesvolle behandeling. Dankzij omvangrijke medische kennis en een moderne technologie plus de combinatie van deze beide elementen met een databank, kon er in Israël een bloedtest worden ontwikkeld die aangeeft of er al sprake is van kanker van de dikke darm of dat deze zich gaat ontwikkelen. Momenteel zijn de betrokken Israëlische wetenschappers bezig deze innovatie verder te ontwikkelen om via een dergelijke procedure ook longkanker en leukemie vroegtijdig te kunnen diagnosticeren.

Onder leiding van professor Varda Shalev heeft men een databank met resultaten van het bloedonderzoek van ongeveer 1000 patiënten met kanker van de dikke darm opgezet en de gegevens met elkaar vergeleken. Varda Shalev doceert aan de universiteit van Tel Aviv en is in opdracht van de Israëlische zorgverzekeraar Maccabi verantwoordelijk voor de koppeling van epidemiologisch onderzoek en big data bij het project Maccabitech. Het bleek dat het bloedbeeld van deze patiënten heel bepaalde kenmerken vertoont. “Bovendien moesten we vaststellen”, zo berichtte Shalev, “dat er in het bloed van deze patiënten al drie-en-een-half jaar voor de diagnose van de ziekte een verlaging van het hemoglobinepeil was waargenomen. Omdat dit echter een verlaging is die binnen het bereik van een normale schommeling valt, herkende men het niet als een teken van een ernstige ziekte. Tenslotte moesten we inzien dat dit gewoon een van meerdere tekenen is waar je bij een bloedonderzoek op kunt stuiten. Je moet alleen wel weten waar je op moet letten en hoe je die factoren moet duiden.”

In verband met deze ongedachte inzichten nam zorgverzekeraar Maccabi contact op met Medial EarlySign, een nieuw bedrijf in de medische sector, dat zich om ziekten in een vroeg stadium te kunnen herkennen heeft gespecialiseerd in het evalueren van grote hoeveelheden data door middel van door henzelf ontwikkelde algoritmen. Op basis van de aanwezige kennis werkte men een modelbeeld uit met alle relevante veranderingen in het bloed voor de diagnose ‘kanker in de dikke darm’ alsook in diverse stadia van de ziekte. Daarna testten zij het door hen ontwikkelde model uit aan de hand van de bij Maccabi opgeslagen data van ongeveer 100.000 patiënten. Ze gebruikten de resultaten van bloedtests van patiënten die later of inderdaad ziek waren geworden, of van de ziekte verschoond waren gebleven. Uit deze anoniem uitgevoerde vergelijking bleek dat het ontwikkelde model prima werkte: alle patiënten die kanker aan de dikke darm hadden gekregen, werden aan de hand van de evaluatie van het bloedonderzoek gevonden. Daarop controleerden de wetenschappers hun methode via een nog veel omvangrijkere databank in Groot-Brittannië. Ook hier bleek dat het ontwikkelde algoritme de gegevens volkomen juist beoordeelt en dus een ongeveer even goede score behaalt als een onderzoek van de stoelgang.

“Dankzij dit door ons ontwikkelde model kunnen we de geschiedenis van de resultaten van bloedtests voortaan volkomen anders evalueren. We kunnen nu heel eenvoudig en ook nog eens veel eerder getroffen patiënten opsporen”, zei Ori Geva, medeoprichter en senior manager van het bedrijf Medial EarlySigns. “Deze vorm van vroege herkenning rukt steeds verder op, en we hopen dat we door ons model in de nabije toekomst ook een bijdrage kunnen leveren aan de vroege herkenning van andere vormen van kanker.”

Tegenwoordig maakt zorgverzekeraar Maccabi veel gebruik van dit model. Men evalueert de resultaten van de bloedonderzoeken van alle verzekerden, zodat men onder de patiënten van boven de 50 jaar (de grootste risicogroep) al enkele honderden mensen heeft ontdekt die het risico lopen deze vorm van kanker te krijgen. Vroegtijdige tegenmaatregelen bieden uitzicht op een veel grotere overlevingskans. Daarom is dit model al door de Israëlische gezondheidsautoriteiten als toegelaten diagnosemethode erkend. Het model en de procedure die eruit voortkomt zijn niet alleen in Israël, maar ook in Europa gepatenteerd. *ML* ■

ISRAËL
een heel bijzonder volk

Deel 31 | ISRAËL IN DE EINDTIJD

Wij hebben het voorrecht in een tijd te leven die gekenmerkt wordt door ontroerende en overweldigende historische gebeurtenissen.

Door Thomas Lieth

In de volgende artikelen willen we ons gaan bezighouden met de toekomst van Israël. Ter inleiding wil ik dan het volgende benadrukken: als we ons met de zogenaamde eindtijd bezighouden, willen dat in eerste instantie vanuit de optiek van Israël doen. Verder gaat het er niet om te gaan speculeren wat er misschien hoe, wanneer en waarom gebeurt. De Bijbel geeft ons niet alle bijzonderheden. Je kunt je weliswaar een beetje speculatief afvragen hoe alles misschien zou kunnen gaan, maar je moet ook oppassen dat je niet iets in de Bijbeltekst leest wat er helemaal niet staat. Dan maak je jezelf alleen maar ongeloofwaardig. Verwacht van mij dus alstublieft geen gewaagde prognoses over toekomstige bijzonderheden. Wie zich diepgaander met deze thematiek wil bezighouden raad ik aan terug te vallen op de boeken over profetie van onze uitgeverij Middernachtsroep.

Veel profetische uitspraken over de laatste dingen, die we in Openbaring, bij de Oudtestamentische profeten en ook in de boeken van het Nieuwe Tes-tament vonden, laten zich maar heel moeilijk op chronologische volgorde brengen. Bovendien bevatten de Oudtestamentische profetieën de bijna 2000-jarige geschiedenis van de Gemeente niet. Dat betekent dat de profe-ten de gebeurtenissen rond de eerste komst van Jezus en Zijn tweede komst als iets samenhangends schilderen, zonder rekening te houden met de lange tijd ertussen. En dat maakt de uitleg er niet eenvoudiger op. Sommige profetieën beleven zelfs een tweevoudige vervulling of een voorvervulling, wat ook weer tot verwarring kan leiden.

Allereerst moeten we vaststellen dat we nu al in de laatste dagen leven. Volgens de uitspraken van het Nieuwe Testament is het tijdperk van de Ge-meente al eindtijd (Heb. 1:1–2; 1 Pet. 4:7; 1 Joh 2:18). Er bestaat sinds de apostelen een verwachting van de wederkomst van Jezus. Maar wij, die 2000 jaar later leven, kunnen aan de hand van de tekenen van de tijd gemakkelijk aflezen dat we duidelijk dichter bij de wederkomst van Jezus zijn gekomen. En elke dag komt dit doel weer een stuk dichterbij. We moeten oppassen dat we niet elke kleine gebeurtenis in de wereldgeschiedenis als een letterlijke vervulling van een bijbelse profetie uitleggen. Maar anderzijds kunnen we onze ogen niet sluiten voor het inzicht dat veel van wat Gods Woord ons zegt door nieuwere historische ontwikkelingen bevestigd wordt. Jezus Zelf heeft

VROEGER LEEFDEN DE JODEN IN GETTO'S BINNEN BEPAALDE VOLKEN, OMRINGD DOOR JODENHATERS. TEGENWOORDIG LEVEN ZE IN EEN GROOT 'GETTO' DAT ISRAËL HEET, EVENEENS OMRINGD DOOR VIJANDEN.

ons opgedragen de tekenen van de tijd te herkennen (Mat. 24:33).

Wij hebben het voorrecht in een tijd te leven die gekenmerkt wordt door ontroerende en overweldigende historische gebeurtenissen. Denk maar aan het groeiende Europese rijk, de toenemende globalisering, de ongerechtig-heid die steeds meer de overhand krijgt en last but not least aan de stichting van de staat Israël en de strijd van de islam tegen dit land. Uiteindelijk zal alles op Jeruzalem zijn gericht, de stad die God Zich heeft uitverkoren als Zijn stad (Zach. 12:2–3; 14:2; Mat. 5:35; Luk. 21:24). We zien het wereldwijde antisemitisme, dat begon met de verstrooiing van de Joden onder alle volken en door de profeten was voorspeld (Deut. 4:25–27; Ez. 20:23–24).

Inderdaad, overal waar de Joden kwamen, waar ze ook onder de meest verschillende volken verstrooid werden, kwam het vroeg of laat tot Jodenvervolgingen, bittere haat en discriminatie. Maar de wereldwijde verstrooiing onder alle volken komt in onze tijd tot een einde. Zoals voorzegd door de profeten, keren de Joden weer naar hun land terug. Deels vrijwillig, deels omdat ze niet anders kunnen, daar ze zich in de landen waar ze verblijven niet meer veilig voelen. En dat gebeurt helemaal volgens het Woord van God: "Zie, Ik ga boden tot vele vissers zenden, spreekt de HEERE, dat zij hen moeten opvissen [een beeld voor een vreedzame, vrijwillige terugkeer]. En daarna zend Ik boden tot vele jagers, dat die hen moeten opjagen van elke berg en van elke heuvel, en uit de kloven van de rotsen [een beeld voor een met geweld afgedwongen terugkeer; ze kunnen zich nergens verstoppen]» (Jer. 16:16).

En nu valt er een nieuw fenomeen waar te nemen: het antizionisme, dat ook het land Israël betrekking heeft. Leefden de Joden vroeger in getto's binnen bepaalde volken, omringd door Jodenhaters, vandaag leven ze in een groot 'getto' dat Israël heet, eveneens omringd door vijanden. Wat vroeger over de hele wereld verstrooid was, concentreert zich vandaag de dag op het land Israël. Werden de Joden vroeger in allerlei landen vervolgd en eruit verdreven, tegenwoordig wil men hen uit Israël zelf verdrijven. Er schijnt hier op aarde maar één plek te zijn waar men de Joden duldt: op de bodem van de Middellandse Zee.

Nu de vijand niet heeft kunnen verhinderen dat de Joden weer naar Israël terugkeerden en het land weer opbouwden, van een woestijn en moerassen-land weer een vruchtbaar land maakten, concentreert zich nu alles op de stad van David: Jeruzalem. En zo wordt Jeruzalem het brandpunt van de wereldge-schiedenis. Het antisemitisme, het anti-judaïsme en het antizionisme hebben het Joodse volk niet tegen kunnen houden. Maar satan geeft zich niet gewonnen. Jeruzalem moet vallen, Jeruzalem moet de Joden ontnomen worden, want met Jeruzalem verliezen de Joden hun hart, en daar kunnen ze niet zonder. Daarom kun je de strijd van de islam om Jeruzalem en het tempelplein ook goed begrijpen. Het is een strijd tussen God en satan, de strijd tussen licht en duisternis. En het spel is nog niet uit, de strijd is nog niet voorbij … ■

Colofon NIEUWS UIT ISRAËL®

NEDERLAND:

Beth-Shalom,
Postbus 193,
3940 AD Doorn
telefoon 0343 477288
fax 0343 477447
E-mail: info@beth-shalom.nl

ABONNEMENTEN:

Beth Shalom,
Postbus 193,
3940 AD Doorn,
tel. 0343 477288
Giften: IBAN NL27INGB0000094400 t.n.v. Beth-Shalom Doorn
En extra: BIC: INGBNL2A
Betalingen: IBAN NL52 INGB 0000 4092 00 BIC INGBNL2A
t .n.v. Middernachtsroep Doorn ook voor België.

«Nieuws uit Israël» verschijnt ook in het Duits, Frans, Engels, Spaans, Portugees, Hongaars en Roemeens. Alleen in de betreffende landen.
Abonnement Nederland en België: op basis van een vrijwillige gift van min . EUR 16,00 per tijdschrift per jaar

GASTENHUIS IN ISRAËL:

Beth-Shalom, P.O.B. 6208,
Haifa 31060/Karmel Israël
tel. 00972-4-83774-81

TESTAMENTAIRE BESCHIKKINGEN:

(via een notaris)
«Ik legateer vrij van rechten en kosten aan de Stichting: Zendingswerk Middernachtsroep statutair gevestigd te LEIDEN en geregistreerd onder nummer .41166018. bij de Kamer van Koophandel Rijnland, een bedrag van EUR…»

Algemeen Nut Beogende Instelling
ANBI

Gedachtig aan het feit, dat alle menselijke kennis slechts onvolkomen is (1 Cor. 13:9), geven de auteurs voor eigen verantwoording hun persoonlijke visie weer

AUTEURS

Initialen van de auteurs en bronvermeldingen in dit nummer: AN=Antje Naujoks; ZL = Zwi Lidar; ML = Mori Lidar

Voor de inhoud van vreemde web-pagina's waarnaar verwezen werd kunnen wij niet aansprakelijk worden gesteld. Wij verklaren hiermee uitdrukkelijk, dat op het tijdstip van het tot stand brengen van de link geen illegale inhoud op de verbonden websites herkenbaar waren. Op de actuele en toekomstige vormgeving, de inhoud of de auteursrechten van de verbonden sites hebben wij geen invloed. Voor illegale, foute of onvolledige inhoud en vooral voor schade, die uit het aanklikken of niet aanklikken van zulke aangeboden informatie ontstaat, is alleen de aanbieder van de site verantwoordelijk, naar wie verwezen werd, niet degene, die enkel via links naar de bewuste publicaties verwijst.

WE HEBBEN ZIJN VERSCHIJNING LIEF

Dit boek is zo bijzonder, omdat het 52 weekoverdenkingen bevat. U leest 52 waardevolle beschouwingen van verschillende auteurs, die eraan herinneren dat Jezus leeft en zal terugkomen zoals Hij heeft beloofd.
Bij elke overdenking staat een sfeervolle foto. Zeer bemoedigend en diepgaand, maar tevens dichtbij de praktijk en buitengewoon waardevol voor ons persoonlijk leven.
Maranatha!

140 pagina's, hardcover, bestel-nr. 197175, € 11,95

EN GOD KIJKT ALLEEN MAAR TOE?

God is almachtig, rechvaardig en goed. Is het Zijn bedoeling dat de mens gelukkig is of heeft het lijden toch het overwicht? Waarom laat dan deze almachtige, rechtvaardige en liefhebbende Schepper het boze, het kwaad en het lijden toe? Het is de zogenaamde "theodicee-vraag", de vraag of een rechtvaardiging van God mogelijk is met het oog op het kwaad in de wereld. God is goed, maar de wereld totaal niet. Hoe gaat het één samen met het ander?

Manfred Martin, 172 pagina's, paperback, bestel-nr. 197174, € 9,95

BIJBELSTUDIEWEEKEND

Middernachtsroep

Bijbelstudieweekend met Norbert Lieth

Thema: 'Wat de Bijbel zegt over de laatste dingen'

Norbert Lieth is schrijver en publicist. Hij maakt deel uit van het bestuur van het internationale Zendingswerk 'Middernachtsroep' te Zwitserland. Centraal thema van zijn wereldwijde verkondiging is de uitleg van het Profetische Woord van God.

In deze conferentie willen we stil staan bij **'Wat de Bijbel zegt over de laatste dingen'**. Dit unieke weekend van 08 t/m 10 februari 2019 wordt georganiseerd in Chr. vakantie- & conferentiehotel 't Vierhouterbos te Vierhouten. Beleef vanaf vrijdagmiddag tot zondagmiddag een volledig verzorgd weekend met opbouwende studies en geniet van de prachtige natuur midden in de Veluwse bossen.

1 persoonskamer	€ 150,-	p.p. Volpension!
2 persoonskamer	€ 140,-	p.p. Volpension!
Studio/appartement	€ 165,-	p.p. Volpension!

Informatie & reserveringen
0577-411200 / info@vierhouterbos.nl
www.vierhouterbos.nl

Weekendarrangement Middernachtsroep

* *Ontvangst met koffie/thee*
* *Broodmaaltijd met soep bij aankomst*
* *2 x overnachting in sfeervolle kamer*
* *2 x ontbijt*
* *1 x lunch*
* *2 x diner*
* *Gratis koffie/thee ('s ochtends & 'savonds)*
* *Opbouwende bijbelstudies met Norbert Lieth*

Prijzen excl. toeristenbelasting en reserveringskosten

Datum: 08 t/m 10 februari 2019
Vrijdagmiddag t/m zondagmiddag

't Vierhouterbos
Nunspeterweg 30
8076PD Vierhouten
0577 - 411200